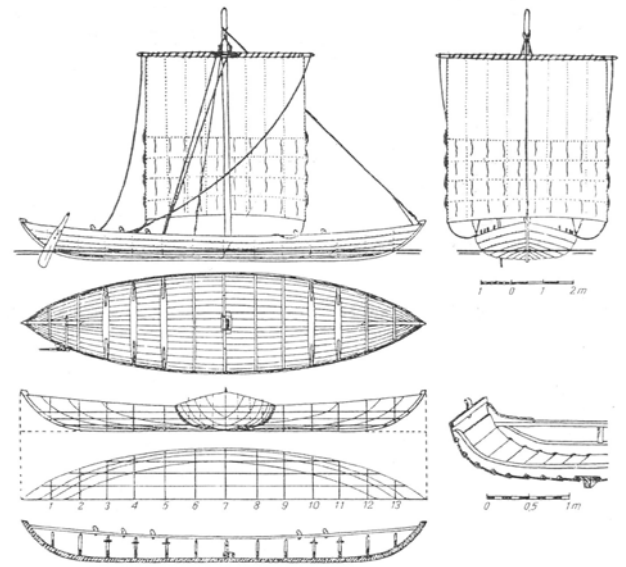

Rys. 1 z prawej strony:

Rekonstrukcja łodzi znalezionej na polu Charbrowa, blisko Łeby.

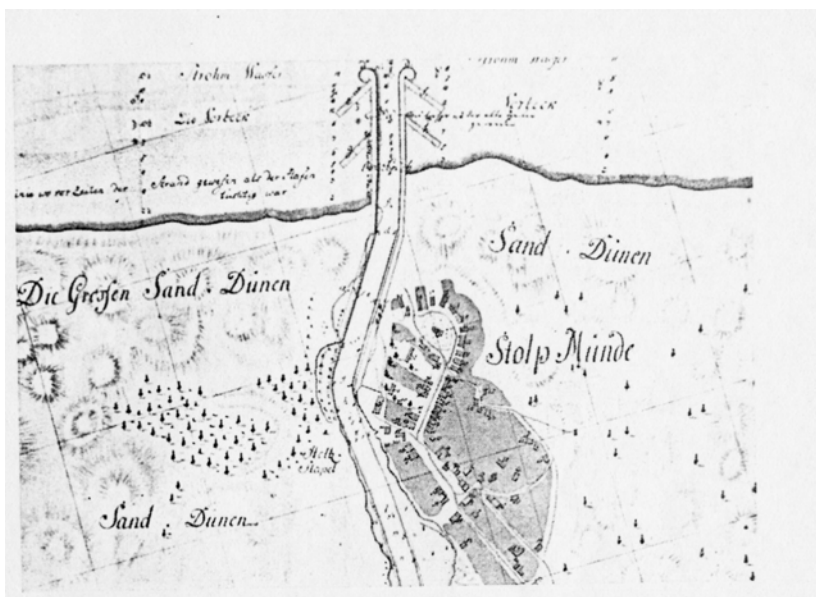
Szkic był prezentowany w opracowaniach T. Prosnaka. Rysunek powstał w wyniku analiz prowadzonych przez prof. inż. Otto Lienau'a. na bazie znalezisk oznakowanych jako Charbrów I, II i III- znaleziska z okresu przełomu XIX/ XX w.

Ryc. 11. Próba rekonstrukcji statku z Charbrowa, na podstawie O. Lienaua, szkic własny.

J. Lindemajer, T. Machura, Z. Szultka, Słupsk 1985r.: „(...)Dokument lokacyjny stworzył nowo lokowanemu miastu szczególnie korzystne warunki rozwoju żeglugi i handlu morskiego. Wy pływało to najprawdopodobniej z chęci uczynienia ze Słupska (wobec nieudanej próby opanowania Gdańska) dużego portu morskiego. Dlatego słupszczanie otrzymali zezwolenie na swobodną i wolną od cła żeglugę na Słupi od miasta aż do morza, przy jednoczesnym zapewnieniu spławności rzeki na tym odcinku przez wydanie zakazu budowania jazów i innych trwałych urządzeń, mogących stanowić przeszkodę dla ruchu łodzi lub statków rzecznych. Miasto otrzymało też prawo posiadania 6 łodzi rybackich zwanych bordynkami. Przywileje „morskie” Słupska zostały rozszerzone już w niespełna trzy lata później. W wystawionym 2 lutego 1313 r. dokumencie margrabiowie przekazali miastu pas ziemi szerokości 5 prętów (około 19 m) wzdłuż obu brzegów rzeki, umożliwiając włóczkom ciągnięcie łodzi, oraz znieśli ograniczenia dotyczące wykorzystania statków wynikające z przywileju z 1310 r. Na mocy tego dokumentu miasto uzyskało też prawo kupna lasu i pastwisk położonych nad rzeką Słupią (40 łanów)(...).

Jak mogła wyglądać Ustka w roku 1337, czyli roku spisania wspomnianej na wstępie umowy? Odpowiedzi na to można poszukać na poniższej mapce, na której zwraca uwagę na pusty, nie zasiedlony jeszcze w 1709r. zachodni brzeg Słupi. Osada powstawała tylko na wschodnim brzegu. Jak tu dać wiarę tym wszystkim, którzy mówią o powstawaniu osady na obu brzegach rzeki Słupi?

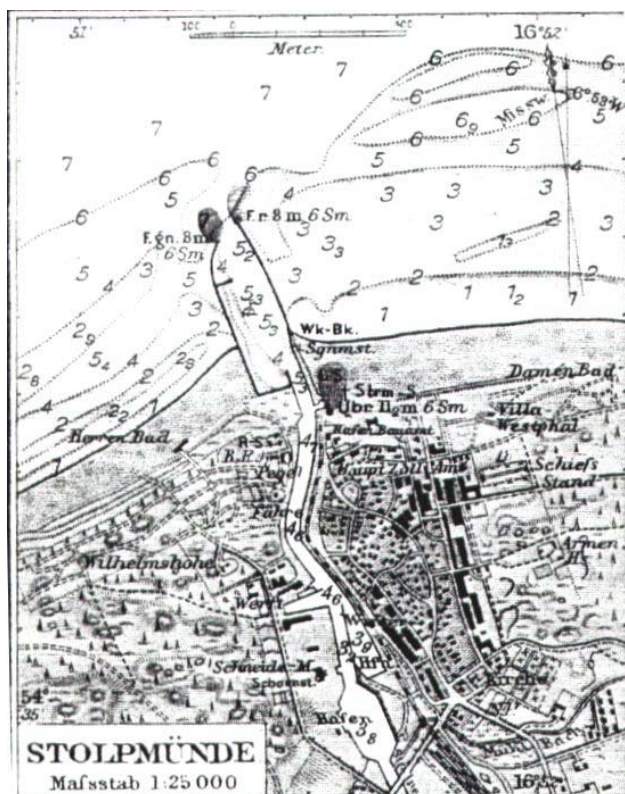
Mapka po lewej stronie:

Ryc. 1 „Mapa historyczna z 1709r.” (pochodzi z książki: *STOLPMÜNDE*; Verfaßt im Jahre 1936 von WALTER DOMINICK)

Mapka po prawej stronie:

Ryc. 2 Mapa morska (fragment) z 1905 roku.
(pochodzi z wydania przez REICHS- MARINE- AMT,
Berlin 1905.) Nie jest tu zachowana skala 1 : 25 000.

Co łatwo daje się zauważyć, najstarsza część osiedla opiera się na pierwotnym rozplanowaniu ulic. Do dnia dzisiejszego nic się w tym względzie nie zmieniło i chyba właśnie to dodaje miastu swoiście nastrojowego charakteru.

Zdjęcie po lewej stronie:

Fot. 2; Ustka, wiosna 2005

Widok od ul. Grunwaldzkiej

-pozostałość zalewu, później jeziora lagunowego, do dziś czytelne jest ich istnienie, każdej wiosny i jesieni.

W Kołobrzegu, w Darłowie, w Smołdzinie (nie chodzi tu o grodzisko na wierzchołku lecz u podnóża południowo-wschodniego stoku Rowokołu) znajdowały się grodziska u ujścia rzek. Kościół w Gardnie Wielkiej też powstał w obrębie starego grodziska. Nie ma na to dowodów, że przy ujściu Słupi było podobnie, że istniało grodzisko przy ujściu rzeki. Najbliższe zbadane grodzisko w Gałęzinowie (kultury łużyckiej, nie użytkowane od co najmniej 2500 lat- Słowianie nie wykorzystywali do swoich celów tego grodziska) jako jedyne w regionie ma tylko łużycką przeszłość, podobnie jak Biskupin.

Zdjęcie po prawej stronie:

Fot 3 Gałęzinowo, wiosna 2004

Widok na pozostałość po wale obronnym okalającym grodzisko. Fosa została zasypana w okresie „zagospodarowania” grodziska przez kolonizatorów niemieckich, rodzinę rolników o nazwisku Boldt, wg mojego szacunku ok. XVIIw.) Wał w tym miejscu również wtedy został zniwelowany.

Naukowcy Uniwersytetu AM w Poznaniu badali m.in. okolice pod kątem istnienia starych miejsc zasiedlenia i występowania starych umocnień ziemnych, np. w Wytownie istniejące tam wały ziemne nie są starą pozostałością z działań człowieka, powiedzmy, okresu wczesnego średniowiecza. Nie dziwi, że nie ma śladów po osadzie w miejscu dzisiejszej zabudowy „nowej” Ustki, jeśli zważyć nieprzychylną do zamieszkania okolicę u ujścia Słupi.

Po lewej stronie:

Fot 4; Jez. Modła, wiosna 2005 roku

Widok od strony Lędowa

Do dzisiaj widać ślady istnienia jeziora lagunowego. Wcześniej jezioro to było z pewnością bardziej widoczne bo stanowiło zbiornik wodny o dużej powierzchni. Podobnie jest na zachodnim brzegu ujścia Słupi. Zaraz za wydrami, które się pewnie ciągle przemieszczały, jest zarastające, w zaniku jezioro Modła. Pomiędzy tym jeziorem a Słupią do dzisiaj istnieje bagnisty teren z oczkami wodnymi. Niestety, nie trafiłem na materiały o

tym, jak zatoki przeistaczały się w jeziora lagunowe a te przeobrażały się z kolei w pola torfowisk. Na bazie takich materiałów można byłoby określić miejsca dla celów poszukiwań wraków łodzi żyjących tu niegdyś przed kolonizacją niemiecką (ok. XIIw.) Słowian, Gotów, Gepidów, ludów wcześniejszych kultur.

* * *

Już w r. 1356, kiedy wybudowano kościół w Grabnie (Wintershagen), liczba mieszkańców Ustki wzrosła do tego stopnia, że zaistniała konieczność jednoczesnego wybudowania kościoła filialnego w Ustce. W kościele, w Grabnie znajduje się tablica kamienna upamiętniająca budowę obu kościołów z następującym napisem: *HEC FABRICA ECCLESIE MATRICIS WINTERSHAGEN ET EIUS FILIE STOLPMUNDE CAMINENSIS* (Christian Friedrich Wutstrack, *Kurze historisch-geographisch- statistische Beschreibung von dem königlich- preussischen Herzogthums Vor- und Hinter-Pommern*, Szczecin 1793, s. 718).

Zdjęcie po prawej stronie:

Fot. 5; Kościół p.w. św. Jana Chrzciciela i św. Mikołaja.

Wezwanie to nadano podczas konsekracji w 1365r.

Miasto Słupsk uzyskało wszelkie niezbędne przyzwolenia, kupuje drogę (jako gościniec służy rzeka Słupia), budowane i zaludniane są chaty przy ujściu Słupi. Potrzebna jest obsługa utrzymania w drożności toru wodnego, potrzebni są ludzie zajmujący się przeciąganiem statków (najczęściej były to kogi spółki kupieckiej miast- Hanzy) (patrz również *Słupia Nr 8*). Osada się rozrasta. Wśród zabudowy drewnianej powstaje drewniany kościółek. Kościół podlega papieżowi Innocentemu VI i biskupowi w Kamieniu, do której to diecezji i parafii należał. Wyświęcony kościół oddany został pod opiekę św. św. Jana Chrzciciela i Mikołaja, patrona opiekującego się żeglarzami.

Stolpmunde Ende des 19. Jahrhunderts mit alter Kirche

Zdjęcie po lewej stronie:

Fot. 6; Kościół św. Jana Chrzciciela i św. Mikołaja

Obok spełniania funkcji samej świątyni jest również latarnią morską (patrz *Słupia Nr14*).

Gminę katolicką spotkała zmiana wyznania, reformacja tworzy nowe zasady kościelne, wydane w 1539 roku dokumenty znoszą dotychczasową władzę katolickich biskupów.

Świątynia służy gminie ewangelickiej- ma 200 miejsc siedzących- do chwili jej zamknięcia i dokonania rozbiórki, co łączy się z wybudowaniem nowego kościoła (800 miejsc siedzących), czyli do 10 lipca 1888 roku. Nową świątynię, istniejącą do dziś, zlokalizowano na obrzeżach ówczesnej osady.

Zdjęcie po prawej stronie:

Fot 7; Widok od strony

zachodniej, z portu, lato 2005 roku

Zdjęcie po prawej stronie:

Fot 8; Widok od strony zachodniej, lato 2000 roku

Zdjęcie po lewej stronie:

Fot. 9; Stary kamień młyński w miejscu pierwszego kościółka w Ustce, zima 2005.

Zdjęcie po prawej stronie:

Fot. 10; Dojazd ul. Zaruskiego, od strony portu, wiosna 2005.

Zdjęcie po lewej stronie:
Fot. 11; Dojazd ul. Marynarki Polskiej, od strony poczty, wiosna 2004.

Zdjęcie po prawej stronie:
Fot. 12; Okolica, od strony wschodu, jesień 2004.

Zdjęcie po lewej stronie:
Fot. 13; Dojazd ul. Marynarki Polskiej, od strony poczty, zima 2005.

Zdjęcie po prawej stronie:
Fot. 14; Okolica, ul. Kosynierów, od strony południa, jesień 2004.

Zdjęcie po lewej stronie:
Fot. 15; Okolica, ul. Findera, od strony
południa, jesień 2004.

Zdjęcie po prawej stronie:
Fot. 16; Okolica, ul. Kosynierów i ul. Mała, od strony południa,
jesień 2004.

Zdjęcie po lewej stronie:
Fot. 17; Okolica, ul. Mała, od strony
południa, jesień 2004.

Zdjęcie po prawej stronie:
Fot. 18; Dojazd ul. Marynarki Polskiej, od strony poczty, zima
2005.

Zdjęcie po lewej stronie:

Fot. 19; Okolica, ul. Słowiańska, od strony południa, zima 2005.

Zdjęcie po prawej stronie:

Fot. 20; Okolica, ul. Marynarki Polskiej, od strony południa, wiosna 2004.

Zdjęcie po lewej stronie:

Fot. 21; Okolica, ul. Kosynierów, od strony południa, wiosna 2004.

Zdjęcie po prawej stronie:

Fot. 22; Okolica, ul. Kosynierów, od strony południa, wiosna 2004.

Zdjęcie po lewej stronie:

Fot. 23; Okolica, ul. Słowiańska, od strony południa, zima 2005.

Zdjęcie po prawej stronie:

Fot. 24; Dojazd ul. Zaruskiego, od strony portu, lato 2004.

Zdjęcie po lewej stronie:

Fot. 25; Stary kamień młyński w miejscu pierwszego kościółka w Ustce, zima 2005.

Zdjęcia (Fot. 2÷5,7, 9÷25): Maria Golińska

Opracował: Władysław Goliński, maj 2005